

IT-SOPIMUKSET KÄYTÄNNÖN KÄSIKIRJA

Pekka Takki – Sakari Halonen

ALMA TALENT ■ Helsinki 2017

Tilaa IT-sopimukset Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

© Alma Talent Oy, Pekka Takki ja Sakari Halonen

IT2015-ehdot © Keskuskauppakamari, Ohjelmistoyrittäjät ry,
Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys LOGY ry,
Teknologiateollisuus ry ja Tieto- ja
viestintätekniiikan ammattilaiset TIVIA ry

Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3204-0

ISBN 978-952-14-3206-4 (verkkokirja)

Kansi: Sirpa Puntti

Taitto: NotePad

Paino: BALTO print 2017 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

Sisällys

ESIPUHE	V
JOHDANTO	XIII
OSA I YLEISET OPIT	1
1 ERÄITÄ TEESEJÄ SOPIMUSTEN TAUSTAKSI	3
Sopimukset tehdään yksimielisinä – niitä sovelletaan erimielisinä	3
Hyvin suunniteltu on 95-prosenttisesti tehty.....	6
Viimeinen 5 prosenttia asioista voi edellyttää 50:tä prosenttia panostuksesta.....	7
Sopimus ei ole hankkeen veturi, pikemminkin jarruvaunu	8
Sopimus on makulatuuria, ellei sopijapuoli voi kantaa vastuutaan.....	9
2 ALAN ERITYISPIIRTEET	11
Jatkuva muutos	12
Muutos ja sopimukset	15
Tietojärjestelmien teknis-taloudellinen luonne	18
Laitekauppa	19
Ohjelmistojen lisensiointi – käyttöoikeussopimukset ..	20
Palvelut	21
Sidonnaisuus asiakkaan liiketoimintaan.....	23

3	ALALLA KÄYTETYJÄ TERMEJÄ	25
	Systeemi-integrointi	25
	Kokonaisvastuullinen toimittaja	26
	VAR (Value Added Reseller).....	27
	OEM (Original Equipment Manufacturer).....	28
4	TEKIJÄNOIKEUS JA TIETOKONEOHJELMAT	29
	Taustaksi	29
	Tekijänoikeussuojan kohde.....	32
	Tekijänoikeus antaa yksinoikeuden.....	35
	Kenelle tekijänoikeus syntyy?	37
	Tekijänoikeussuojan ”hyvät puolet” oikeudenhaltijan kannalta	39
	Mitä tekijänoikeuden loukkauksesta seuraa?	40
	Tietokoneohjelmien tekijänoikeussuojan ongelmakohdat	44
	Yksittäisiä ongelmakohtia.....	48
	Lain tietokoneohjelmia koskevat erityissäännökset	49
	Varmuuskopiointi (25j § 2 momentti)	50
	Ohjelman tarkasteleminen ja tutkiminen (25j § 3 momentti)	50
	Tietokoneohjelmien yhteentoimivuus (25k §).....	51
	Kappaleiden valmistaminen, muuttaminen, virheiden korjaus (25j § 1 momentti)	53
	Kotikopiointi (12 §)	54
	Yhteenveto.....	55
	Niin sanotut omistusoikeusluovutukset ja tekijänoikeuslain 27 §:n 2 momentti.....	56
	Tulkintasuositus ”omistusoikeusluovutuksiksi”	57
5	TIEDON ”OMISTAMINEN”	59
	Yleistä	59
	Oikeudellisista suojamuodoista	63
	Tietokantasuoja (TekL 49 §)	63
	Liikesalaisuusuoja	65
	Sopimukseen perustuvat ehdot.....	67

6	OIKEUKSISTA SOPIMINEN – ERI VAIHTOEHTOJA	69
	”Kaikki oikeudet”	71
	Tilaaajan tyypilliset tarpeet	74
	Sopimusperäinen toimintamahdollisuuksien turvaaminen.....	75
	Kilpailuetulauseke	81
	”Neuvotteluasteikko” oikeuksista sovittaessa.....	83
	I Oikeudet toimittajalle (tai kolmannelle), asiakkaalle kilpailuetu.....	85
	II Toimittajalla oikeudet muussa yhteydessä tehtyyn aineistoon, asiakkaalla oikeudet projektissa syntyneeseen aineistoon, molemminpuolinen käyttöoikeus.....	85
	III Toimittajalla oikeudet muussa yhteydessä tehtyyn aineistoon, asiakkaalla oikeudet projektissa syntyneeseen aineistoon (ilman toimittajan käyttöoikeutta).....	88
	IV Jaettu tekijänoikeus.....	90
	V Kaikki oikeudet asiakkaalle.....	93
	Lähdekoodi	95
7	ENNALTA HUOMIOON OTETTAVIA SEIKKOJA	96
	Joustavuus.....	96
	Laajennettavuus – lisäkäyttäjien hinnoittelu	97
	Sopimuksen siirtäminen – lisenssien allokoiminen	101
	Keskeytysoptio ym.	111
	Tarkastusoikeus – auditointi.....	117
	Rekrytointikielto	121
	Luottamuksellisuus	122
	Avustus- ja myötävaikutusvelvollisuus sopimuksen päätyessä	125
8	KAUPALLISET JA SOPIMUSTEKNISET AVAINKOHDAT	131
	Mikä IT-hankinnoissa on todella olennaista?	131
	Toimituksen jäsentäminen ja eri sopimusten synkronoiminen	134
	Hintojen muuttaminen	144

Hintatakuu	146
Benchmarking.....	148
Vastuukysymykset	152
Sopimusrikkomuksen kriteerit	156
Sopimusrikkomukseen vetoaminen	158
Takuu ja sen muotoilu.....	160
Viivästyssakko ja sen muotoilu	163
Varsinaiset vastuunrajoituslausekkeet.....	166
Välittömät ja välilliset vahingot, enimmäisvastuu	168
Vastuunrajoitusehdot ja puitesopimukset	174
Vastuu oikeudenloukkauksista – IPR-indemnity	176
Vastuu soveltuvuudesta käyttötarkoitukseen	188
Jakelutie ja sopimussuhteet.....	191
Sopimuksen muutokset.....	193
OSA II ERITYISET SOPIMUSTYYPIT	195
9 LISENSSISOPIMUS (KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUS).....	197
Yleistä	197
Sopimuksen kohde.....	201
Lisenssin luonne.....	205
Käyttöoikeuden laajuus	208
Vastuukysymykset	212
Sopimuksen purkaminen	214
Tekijänoikeuslain määräykset	216
Muistilista asiakkaalle.....	218
IT2015-sopimusehdot ja valmisohjelmistotoimitukset	221
Avoin lähdekoodi	225
Yleistä	225
Avoimen lähdekoodin lisenssit	227
Muistilista asiakkaalle.....	228
Tiedon lisensointi.....	229
Yleistä	229
Keskeisiä kysymyksiä.....	232
Vastuukysymykset.....	234

10	PROJEKTITOIMITUSSOPIMUS – PROJEKTISOPIMUS	236
	Yleistä	236
	Määrittelykset vs. vaatimukset.....	241
	Sopimuksen kohde – lopputulos vai tekeminen?	243
	Avainhenkilöt, muut henkilöresurssit, resurssien vaihtaminen	246
	Hankkeen eri vaiheet.....	249
	Oikeuksien jakautuminen	252
	Veloitusperusteet	255
	Projektin johtoryhmä.....	260
	Päätökset.....	263
	Projektinhallinta, muutoshallinta	264
	Hyväksymismenettely	266
	Virhe.....	275
	Takuu	276
	Lähdekoodi ja escrow	279
	Ketterien menetelmien erityispiirteet.....	284
	Muistilista asiakkaalle, joka harkitsee ryhtymistä ohjelmistokehityshankkeeseen	287
	IT2015-sopimusehdot ja asiakaskohtaisen ohjelmiston toimittaminen	292
11	HUOLTO-, YLLÄPITO- JA TUKISOPIMUKSET	294
	Yleistä	294
	Sopimuskausi, hinnankorotukset ja hintatakuu	297
	Laitehuoltosopimukset	298
	Ohjelmistojen ylläpitosopimukset	303
	Uudet versiot, uusi toiminnallisuus	309
	Päivitysdomino	310
	Vasteaika ja virhetilanteiden priorisointi.....	313
	Käytettävyys ja sanktiot.....	315
	Takuu ja ylläpito	318
	Pääsy järjestelmiin.....	320
	Muistilista asiakkaalle.....	321
	IT2015-sopimusehdot ja ohjelmistojen ja laitteiden ylläpito.....	324

12 PILVIPALVELUSOPIMUKSET	326
Yleistä	326
Millaisesta muutoksesta on kyse?.....	329
Sopimuksen kohde.....	332
Palvelutasot	333
Palvelun muutokset.....	335
Tietojen maantieteellinen sijainti – henkilötietojen käsittely pilvipalvelussa.....	338
Tietoturva ja auditointi	341
Sopimuksen päättyminen.....	342
Muistilista asiakkaalle.....	345
IT2015-sopimusehdot ja pilvipalvelut.....	347
13 KONSULTOINTISOPIMUS, ASiantuntijapalvelusopimus, RESURSSIVUOKRASOPIMUS	348
Yleistä	348
Konsultointi- ja asiantuntijapalvelusopimuksista yleensä ...	349
Resurssivuokrasopimusten erityispiirteistä.....	350
Resurssivuokrasopimuksen asiantuntijoiden vaihtaminen..	352
IT2015-sopimusehdot ja konsultointisopimukset	353
14 ULKOISTAMINEN	356
Yleistä	356
Ulkoistussopimusten sopimusrakenteista	361
Ulkoistussopimusten sopimuskausista	370
Palvelukuvaus – palvelun sisältö ja laajuus	373
Palveluiden laatu – palvelutasot ja niiden mittaaminen.....	379
Muutokset palvelutarpeissa.....	387
IT 2015-SOPIMUSEHDOT	389
JULKISEN HALLINNON IT-HANKINTOJEN YLEISET SOPIMUSEHDOT (JIT 2015)	429

Johdanto

Tämän kirjan tarkoituksena on antaa osviittaa ja perustietoa kaikille, jotka joutuvat tekemään, neuvottelemaan, arvioimaan tai soveltamaan tietotekniikka-alan tyypillisimpiä sopimuksia.

Lähtökohta on käytännöllinen. Kirjassa esitetään monia mallilausekkeita, jotka tarpeen mukaan sovellettuina voivat auttaa sopimusten muotoilemisessa. Sanamuotoja tärkeämpää on kuitenkin asioihin liittyvien juridisten ja kaupallisten taustasyiden ymmärtäminen. Kirjassa valotetaan mahdollisuuksien mukaan eri sopimuksiin liittyviä asiakas- ja toimittajaosapuolen intressejä, joiden turvaamiseen sopimuksilla pyritään.

Kirja jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa (”Yleiset opit”) käsitellään tietotekniikkahankintoihin liittyvien sopimusten taustaan liittyviä yleisiä näkökohtia, tekijänoikeutta, tiedon ”omistamista”, erinäisiä ennalta huomioon otettavia seikkoja sekä kaupallisia ja sopimusteknisiä avainkohtia – ja sitä, miksi niistä tavataan sopia tietyllä tavalla.

Kirjan toisessa osassa (”E erityiset sopimustyyppit”) tarkastellaan yksityiskohtaisemmin keskeisiä alan sopimustyyppjejä: lisenssisopimuksia, projektitoimitussopimuksia, ylläpitosopimuksia, pilvipalvelusopimuksia, konsultointisopimuksia sekä ulkoistamista ja siihen liittyviä sopimuksia.

Kirjan liitteenä ovat lähinnä yksityissektorin käyttöön laaditut IT2015-ehdot ja JIT2015 Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot. Näihin viitataan kirjan eri kohdissa esimerkkinä siitä, miten asioista voidaan haluttaessa sopia.

IT2015-ehtojen oikeudenhaltijat ovat Keskuskauppakamari, Ohjelmistoyrittäjät ry, Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys LOGY ry, Teknologiateollisuus ry ja Tieto- ja viestintätekniiikan ammattilaiset TIVIA ry. IT2015-sopimusehtojen käyttäminen edellyttää käyttöoikeuden hankkimista. Lisätietoja käyttöoikeuden hankkimisesta on saatavilla verkkosivulla www.it-ehdot.fi.